

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

Курсова робота з методики навчання
англійської мови на тему:

«Формування англомовної читацької компетентності в учнів старшої школи на
матеріалі художніх текстів»

студента групи СОа 12-19
педагогічного факультету романо-германської
та української філології
освітньо-професійної програми Іноземні мови
та літератури, методика навчання іноземних мов
і зарубіжної літератури (англійська і друга
західноєвропейська мова)
за спеціальністю 014 Середня освіта
Мінчука Данила Ігоровича

Науковий керівник: кандидат педагогічних
наук, доцент,
Борецька Г. Е.

Члени комісії:

_____ Борецька Г.Е.
(підпис)
_____ Кузьменко Ю.В.
(підпис)
_____ Устименко О.М.
(підпис)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ.	5
1.1 Вимоги до формування читацької компетентності на матеріалі художніх текстів.....	5
1.2 Труднощі у формуванні читацької компетентності в старших класах. ...	8
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	11
2.1 Комплекс вправ для формування англійськомовної читацької компетентності на основі художніх текстів.	11
2.2 Аналіз навчально-методичного комплексу учнів 11-х класів на предмет наявності художніх текстів.	14
ВИСНОВКИ	17
РЕЗЮМЕ.....	19
SUMMARY	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	21
ДОДАТКИ.....	24

ВСТУП

Тема «Формування англомовної читацької компетентності в учнів старшої школи на матеріалі художніх текстів» є актуальною для дослідження, адже це невід’ємна частина навчального процесу, компетентність без якої інші її види не працювали б. Цю тему було обрано, адже на виробничій педагогічній практиці нами розглядався блок в НМК пов’язаний саме з цим видом компетентності. Серед науковців, що розглядали цю тему – Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е., Ніколаєва С. Ю.

Об’єкт дослідження – процес формування англомовної читацької компетентності в учнів старшої школи на матеріалі художніх текстів у ЗЗСО;

Предмет дослідження – зміст і комплекс вправ для формування англомовної читацької компетентності в учнів старшої школи на матеріалі художніх текстів в учнів 11 класу ЗЗСО;

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичній розробці методики формування компетентності читання на матеріалі художніх текстів.

Основні завдання дослідження:

- 1) Дослідження проблем у формуванні читацької компетентності на матеріалі художніх текстів;
- 2) Визначення та аналіз труднощів у формуванні читацької компетентності в старших класах;
- 3) Аналіз навчально-методичного комплексу англійської мови, який використовувався під час проходження виробничої педагогічної практики у Скандинавській гімназії м. Києва;

Для вирішення поставлених завдань нами було використано два методи: практичний та теоретичний. В теоретичному блоці нами було проаналізовано проблеми у формуванні читацької компетентності на матеріалі художніх текстів в цілому та конкретно розкриття цих труднощів безпосередньо в старших класах. В практичній частині курсової роботи було розглянуто комплекс вправ та завдань, а

також проаналізовано навчально-методичний комплекс учнів 11-х класів на предмет наявності художніх текстів.

Структура курсової роботи – це зміст, вступ, 2 розділи, в кожному з яких 2 пункти. Перший розділ присвячено теоретичній частині курсової роботи, другий – практичній. Курсова робота закінчується висновком, резюме, що дублюється англійською мовою та списком використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ.

1.1 Вимоги до формування читацької компетентності на матеріалі художніх текстів.

Читання іноземною мовою – важлива комунікативна навичка та необхідний інструмент для спілкування. Більше того, це невід’ємна частина для вивчення та засвоєння англійської мови як другої іноземної, без цієї компетентності в інших немає значення.

Отримання позитивних результатів у формуванні цих навичок є набагато складнішим, ніж у виконанні практичних вправ з мови. Щодо старшої школи, варто додати, що це питання постає для них ще більш гостро, оскільки програмою зовнішнього незалежного оцінювання (або НМТ – національного мультипредметного тесту) з іноземних мов передбачено, що учні повинні мати здатність читати та розуміти різноманітні автентичні іншомовні тексти різних жанрів та видів[12].

У процесі навчання іноземної мови, читання загалом виконує декілька важливих функцій [2, с. 380]. Воно допомагає у:

- 1) вивченні мови та культури;
- 2) самоосвіті, окрім звичної освітньої діяльності
- 3) організації оволодіння іноземною мовою практичним методом;
- 4) формуванні та поліпшенні мовленнєвих навичок і вмінь в інших видах комунікативної діяльності;
- 5) вихованні та розвитку учнів в широкому сенсі;
- 6) збагаченні та розширенні знань та досвіду учнів у різних сферах життя;
- 7) розвитку здатності до смислового сприйняття текстів та їх розуміння.

В зв'язку з тим, що сьогодні в професійній та особистій діяльності важливо мати уміння швидко шукати та аналізувати актуальну інформацію, а також використовувати її для розв'язання конкретних завдань, роль читання зазнає змін. У наш час процес читання охоплює не лише буквальне сприйняття та розуміння

письмових текстів, а також опрацювання різноманітної інформації, яка може бути представлена у формі художнього тексту, таблиць, графіків тощо. Ми, власне, розглядатимемо задачі формування читацької компетентності на основі саме художніх текстів:

- 1) Уміння швидко знаходити та відбирати актуальну інформацію.
- 2) Аналіз інформації та співвідношення її з особистим досвідом.
- 3) Використання отриманої інформації для розв'язання завдань у професійній та особистій діяльності.
- 4) Використання читання для розвитку мовленнєвих навичок та інших видів комунікативної діяльності.
- 5) Виховання та всебічний розвиток школярів за допомогою читання.
- 6) Збагачення та розширення знань та досвіду учнів у різних сферах життя.
- 7) Розвиток смислового сприйняття тексту та його розуміння.

Одним з умінь, які мають бути сформовані для читання художніх текстів – це саме уміння швидко знаходити та відбирати актуальну інформацію. Багато залежить від конкретного художнього тексту: якщо він структурований по пунктах, то проблема може й не постати, однак якщо це цілий зв'язний художній текст, то виділити конкретну основну думку окремого абзацу або частини тексту досить важко. Наприклад, в завданнях Зовнішнього Незалежного Оцінювання трапляються завдання на читання в яких важко обрати правильну відповідь: проблема тут, однак, не тільки в умінні знаходити актуальні тези, а також у формулюванні запитання (Додаток А).

Також варто виділити розвиток смислового сприйняття тексту та його розуміння. Часто зустрічається практика прочитання тексту, його перекладу та аналізу або знову ж таки перекладу окремих лексичних одиниць поданих в ньому. За цим механічним процесом нерідко губиться розуміння тексту. Для подолання цієї проблеми важливо не ігнорувати післятекстові завдання подані в НМК, опитувати учнів щодо їх думок стосовно прочитаного, а також ставити контрольні запитання

на предмет перевірки сприйняття тексту. Лише за допомогою цих методів подана проблема може бути вирішена.

Для ілюстрації поданих нами тез варто розглянути різні види читання виділені у зарубіжній англомовній методиці:

Перш за все, мова йтиме про так званий вид читання «skimming», що використовується для визначення основної теми та ідеї тексту. Наступний метод – «scanning», що означає пошук конкретної інформації в тексті. Ще один з зарубіжних видів читання – це «reading for detail». Очевидно, що він означає детальне розуміння тексту не лише на рівні змісту, але і сенсу[21].

Перш за все, варто розуміти що лише за умови поєднання цих видів читання та їх послідовного використання може бути досягнуте ефективне формування читацької компетентності на основі художніх текстів.

Для вирішення вищезазначених труднощів треба вміло користуватися тим чи іншим видом читання. Перш за все, ми говорили про уміння швидко знаходити та відбирати актуальну інформацію. Для цього підійде метод «scanning», адже саме він відповідає за пошук конкретної інформації.

Наступною проблемою нами було виділено розвиток смислового сприйняття тексту та його розуміння. Відповідно, «reading for detail» – той вид читання, який буде найбільш доцільним для детального розуміння на рівні сенсу.

Підґрунтям для вирішення цих проблем буде метод «skimming» – швидке проглядання тексту, в тому числі й для виділення основних його теми та ідеї. Без цього не відбудеться жодного подальшого повного розуміння прочитаного.

Отже, нами було виділено вимоги до формування читацької компетентності безпосередньо на основі художніх текстів.

1.2 Труднощі у формуванні читацької компетентності в старших класах.

Успішність формування компетенції читання іноземною мовою в старших класах залежить від різноманітних факторів. Вони можуть бути класифіковані на наступні групи:

- 1) Індивідуально-вікові особливості учнів.
- 2) Наявність або відсутність в учнів мотивації до навчання загалом і читання іноземною мовою (зокрема, розвитку уваги та інтересу учнів до читання іноземною мовою)
- 3) Рівень сформованості в учнів використання стратегій читання.
- 4) Вміння учнів спиратися на попередній досвід в читанні.
- 5) Вміння учнів використовувати досвід та навички читання у рідній мові.

Таким чином, можна виділити п'ять ключових факторів, які впливають на успішність формування компетенції читання іноземною мовою учнями. Кожен з цих факторів може бути детальніше проаналізований і досліджений у контексті вивчення іноземної мови в школі.

Учні старших класів школи з поглибленим вивченням англійської мови можна охарактеризувати як досить сформованих особистостей, якщо розглядати пункт про вікові особливості. Щодо наявності або відсутності в учнів мотивації читання іноземною мовою та її вивчення загалом, варто розуміти їх мотивацію у навчанні іноземних мов. Не секрет, що в старшокласників яскраво виражене вибіркоче ставлення до навчальних дисциплін, однак, зважаючи на поглибленість вивчення англійської мови у школі, можна зробити висновок, що ця іноземна мова не є тою, до якої ставляться «зневажливо», а отже вибіркоче ставлення до неї буде у дуже малого відсотку учнів.

В учнів шкіл такого типу присутній високий рівень сформованості використання стратегій читання. На це впливає кілька факторів: один тип НМК та досвід вивчення мови в попередніх класах. Щодо першого пункту – учні вчать за НМК однієї серії, кожен клас підвищуючи його рівень (наприклад, в 10-му класі може розглядатися Focus 3, в 11-му – Focus 4). Можна зробити цілком логічний

висновок, що присутнє розуміння концепції того, як справлятися з тим чи іншим видом завдань. Стратегії читання дуже схожі, адже й види завдань типові для однієї серії НМК. Стосовно досвіду, пункт дотичний до вищезазначеного – школярі обізнані з типами завдань на формування читацької компетентності.

Вміння учнів спиратися на попередній досвід в читанні – невід’ємна частина успішності учня, так само як і знання того, як це робити у рідній мові. Аналізування текстів однакове для першої та другої мов, отже якщо учень не вміє концентруватися та правильно сприймати текст рідною мовою, то жодних успіхів у розумінні цього ж процесу в англійській мові не буде. Таким чином, можна зрозуміти, що формування читацької компетентності має початок ще з початкової школи, а навички читання українською мовою можуть неабияк допомогти у вивченні англійської з точки зору читання. Варто додати, що завдання на читання в ЗНО з англійської та української мов мають дуже подібні риси – схожа структура тексту та схожі види запитань до них.

Окрім особливостей розвитку учнів в тій чи іншій сфері, на успішність читання іноземною мовою впливають й особливості текстів, такі як мовна форма, для прикладу. Саме через це, при виборі текстових матеріалів для розвитку компетентності у читанні текстів іноземною мовою слід враховувати автентичність, тематичну спрямованість, що відповідає інтересам учнів, сприяння розвитку позитивної мотивації.

Враховуючи, що ми говоримо про художні тексти представлені в межах НМК, ці пункти не є досить точними. Теми текстів приблизно відповідають інтересам учнів, адже НМК розрахований під їх вік, тематична спрямованість також зазвичай підходить учням старших класів. Однак, для того, щоб вчитель не був «прикований» до програми НМК, є можливість внести правки до текстового матеріалу або замінити його на інший ресурс. Якщо це сприятиме більш ефективному розвитку позитивної мотивації, це стане досконалим способом підвищити зацікавленість учнів у подальшому вивченні англійської мови.

Отже, можна виділити кілька методів, які можна використовувати для покращення читацьких навичок учнів:

- 1) Вести з учнями розмови у форматі запитання–відповідь, щоб активізувати їх інтерес та сприяти комунікації.
- 2) Дозволити учням обирати мету та матеріал для читання з викладачем із запропонованого ним набору, щоб допомогти їм усвідомити переваги та опанувати навички рефлексивного ставлення.
- 3) Дискутувати задля змінення ставлення до помилок, обговорення можливості їх виправлення, причини виникнення;
- 4) Використовувати "мозкового штурму" для спільного долання труднощів та накопичення досвіду, щоб кожен учень міг навчитися осмислювати та рефлексувати свої дії.
- 5) Оцінювати результати, пов'язані з подоланням читацьких труднощів, щоб учні опанували вміння порівнювати свої цілі з результатами та рефлексивно ставитися до якості інформації, здобутої з письмових джерел різного роду.

Отже, нами було виділено два основні критерії, що впливають на успішність формування компетенції читання іноземною мовою в старших класах – особливості учнів разом із їх сприйняттям та характер художніх текстів, поданих вчителем. Варто додати, що окрім використання НМК варто ввести уроки позакласного читання з адаптованими творами для прочитання учнями 11 класу.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНОЇ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.

2.1 Комплекс вправ для формування англійськомовної читацької компетентності на основі художніх текстів.

В цьому розділі ми розглянемо систему вправ для формування англійськомовної компетентності в читанні на основі художніх текстів. Перш за все, варто розуміти які ж вимоги до учнів старшої школи у загальноосвітніх навчальних закладах: старшокласники повинні читати й розуміти тексти на сучасні теми про життя підлітків. Серед іншого – читати газетні статті про події у світі та в нашій країні, розуміти висловлення побажань та почуттів в особистих листах, вміти знаходити й вилучати потрібну інформацію з описом подій в газетних/журнальних статтях та брошурах.

Особливі вимоги і до обсягу текстів для читання в старшій школі — не менше 1900 друкованих одиниць.

Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти вказують на те, що учні старшої школи продовжують оволодіння читацькою компетентності з метою досягнення рівня B1 (рівень стандарту), рівня B1 (академічний рівень) чи рівня B2 (рівень філологічної профільної підготовки) [4].

Робота з текстом для читання поділяється на три етапи – дотекстовий, текстовий та післятекстовий. Спираючись на це, можна розробляти комплекс вправ саме для дотекстового та післятекстового етапів.

Для першого підійдуть вправи на введення в тему, зазвичай це обговорення теми про яку йдеться в художньому тексті поданому в НМК, також це може бути вибір правильної відповіді не основуючись на прочитаному (в таких вправах звіряють результати до прочитання та після). (Додаток Б).

Подібним чином можна реалізувати вправи альтернативного вибору типу “True or false” – учень обирає відповідь на свій розсуд перед прочитанням тексту і звіряє чи правильні були відповіді вже після прочитання. Таким чином втілюються всебічний розвиток школярів за допомогою читання. (Додаток В).

Наступний етап – текстовий. В його змісті не передбачено вправ, лише прочитання, в нашому випадку, художнього тексту або його прослуховування, що зазвичай реалізується паралельно до прочитання.

Останній етап – післятекстовий, в якому відбувається контроль розуміння прочитаного, подальше його обговорення на основі вправ.

На цьому етапі повторно застосовуються вправи з дотекстового етапу. Нами було зазначено, що деякі види вправ спочатку не потребують прочитання тексту і виконуються за допомогою здогадки. Однак після прочитання художнього тексту з НМК подібні завдання пропонуються до виконання ще раз, а різниця у відповідях обговорюється та коригується.

Вводяться й інші види вправ, наприклад заповнення пропусків у реченнях виділеними словами з тексту. Враховуючи контекст старшої школи, може бути застосована додаткова умова у вигляді підбору коректної граматичної форми. (Додаток Г). Подібно до цього є вправи на заповнення початку фрази дієсловом або на заповнення речення ключовим словом з тексту. Остання вправа слугуватиме як перевірка розуміння змісту прочитаного тексту. (Додаток Д).

На цьому ж етапі часто зустрічаються й інші види вправ: відповіді на запитання вчителя, що стосуються основного змісту тексту або конкретних його деталей (запитання часто подаються в НМК або розробляються саме вчителем).

Для контролю рівня сформованості читацької компетентності використовуються різні види тестових завдань з іноземної мови. Серед тестових завдань на вибір відповіді застосовуються тести:

- перехресного вибору (matching);
- альтернативного вибору (true false choice);
- множинного вибору (multiple choice);
- на упорядкування (rearrangement).

На конструювання відповіді існують такі види вправ:

- на завершення (completion);
- на підстановку (substitution);

- на трансформацію (transformation);
- внутрішньомовне перефразування;
- міжмовне перефразування (переклад).

Важлива ремарка: при перевірці розуміння художніх текстів учнями варто звертати увагу на розуміння учнями подій, персонажів, стосунків між персонажами. [2, с. 389].

2.2 Аналіз навчально-методичного комплексу учнів 11-х класів на предмет наявності художніх текстів.

В цьому пункті нами буде розглянуто та проаналізовано НМК “Focus 4”, який використовувався під час проходження виробничої педагогічної практики у Скандинавській гімназії м. Києва на предмет наявності художніх текстів.

Протягом виробничої педагогічної практики ми розглядали граматичну тему “Mixed Conditionals” та блок завдань на “Use of English”, в якому також містився текст для прочитання. Незважаючи на це, частина читання була нами переглянута та проаналізована.

Отже, в поданому НМК акцент поставлений на прочитання скоріш публіцистичних текстів, як от тема “The human microbiome; Being too clean”. Це науково-популярна стаття спрямована на інтелектуальний розвиток учнів старшої школи, а також на засвоєння нового лексичного матеріалу. В “Focus 4” такий вид текстів значно переважає. (Додаток Е).

Тим не менш, в одній з тем цього НМК учням старшої школи до прочитання було запропоновано уривок з роману Джоджо Мойєс «До зустрічі з тобою» (Me Before You by Jojo Moyes (book extract)) (Додаток Ж).

В минулому пункті курсової роботи ми розбирали види вправ, які можуть бути запропоновані НМК та/або вчителем для досягнення максимальної ефективності засвоєння художнього тексту, тому варто проаналізувати цю частину підручника на їх наявність, наочність та ефективність.

Першою вправою пропонується обрати жанри, книги в яких учні читають часто, іноді та ніколи, надалі відповіді порівнюються з відповідями однокласника.

Наступна вправа – вправа на здогадку: учні переглядають скріншоти з фільму по книзі та здогадуються до якого вона жанру належить, а також які взаємовідносини у двох героїв роману. Таким чином прогнозується зміст тексту за зображеннями пов’язаними із ним.

Окрім самого уривку роману в НМК подається коротка біографія авторки та мініюпис художнього твору. Отже, після ознайомлення з цими даними, а також із

самим уривком(відбувається ознайомлювальне читання) в третій вправі на перехресний вибір учні зіставляють персонажів та їх коротку характеристику. Відбувається текстовий етап, а саме ознайомлювальне читання, в якому учні здогадуються про значення ЛО, реалізуючи мовленнєву здогадку,. Також, вони визначають основний сенс художнього твору.

Після повторного вже вивчаючого читання учні 11 класу виконують вправу на вибір однієї правильної відповіді. Таким чином, реалізується перевірка розуміння учнями змісту викладеного в художньому тексті.

Наступна вправа спрямована більше на лексичну компетентність, адже аналізуються окремі ЛО, виділені в тексті. Опрацювавши їх, учні повністю засвоять текст, адже при ознайомленні з текстом без детального його розбору не відбудеться повного осягнення змісту.

Для закріплення змісту запропоновано вправу шосту – в ній заповнюються пропуски у запитаннях до тексту. Таким чином, учні ще раз переглянуть текст задля того щоб знайти пропущені слова, а також згодом дадуть відповідь на поставлені запитання, опрацювавши зміст твору. (Додаток 3).

Отже, НМК “Focus 4”, з яким ми працювали протягом проходження виробничої педагогічної практики у Скандинавській гімназії м. Києва, не містить достатньої кількості художніх текстів, надаючи перевагу публіцистичним текстам – переважно статтям.

Завдання, які пропонуються для роботи з текстами покривають усі три його етапи – дотекстовий, текстовий та післятекстовий. Також, учні застосовують не один вид читання протягом опрацювання тексту: використовується і ознайомлювальне, і переглядове, і вивчаюче читання, що має ефективні результати в контексті засвоєння тексту. За нашими спостереженнями, основна кількість завдань спрямована саме на опрацювання після тексту з метою закріплення та повного розуміння прочитаного.

Крім того, вчитель може запропонувати додаткові завдання для будь-якого з етапів – наприклад, обговорення тексту на післятекстовому етапі або додаткові

вправи на перевірку розуміння учнями основної інформації та важливих деталей тексту. Можна ставити запитання за окремими його абзацами або попросити учнів підібрати назви до них.

ВИСНОВКИ

Отже, нами було проведено дослідження, що дозволило досягти запланованої мети, а саме дослідити формування англійськомовної читацької компетентності у старшій школі на основі художніх текстів. Результати дослідницької роботи дають змогу зробити зазначені нижче висновки.

Перш за все, в теоретичному блоці ми визначили, що читання є чи не основним засобом навчання іноземної мови. В купі з іншими компетентностями, читацька формує нові знання та навички в учнів. Учні досягають основних комунікативних цілей:

- зрозуміти зміст прочитаного тексту з достатньою повністю і глибиною;
- порівняти здобуту інформацію зі своїм досвідом;
- оцінити інформацію, висловити свою думку про неї;
- передати почерпнуті з тексту відомості іншим (рідною мовою або в опорі на текст);
- прокоментувати окремі факти. [4].

Варто додати, що читання в цілому сприяє розширенню лексичного запасу, закріпленню граматичного матеріалу та засвоєнню структурних форм мови, а також відкриває великі можливості для подальшого самостійного вивчення мови та вдосконалення мовленнєвих навичок.

Якщо говорити окремо про формування англійськомовної читацької компетентності в старших класах саме на основі художніх текстів, звертаємо увагу й на такі пункти як розуміння учнями подій, персонажів, стосунків між персонажами тощо.

В нашому випадку, художнім текстом виступив уривок з роману Джорджо Моєс «До зустрічі з тобою». Учні виконували вправи, запропоновані НМК, що стосувалися кожного з етапів – дотекстового, текстового та післятекстового. Серед вправ дотекстового етапу – вибір жанрів знайомих учням та вправа на здогадку про зміст тексту.

Вправи текстового та післятекстового етапів стосувалися характеристики персонажей: чи розуміють учні який опис підходить до конкретного героя з уривку. Також було запропоновано вправу множинного вибору, а саме обрати той варіант який відповідає змісту тексту. З інших вправ – ті, що стосуються підставлення ЛО, але тут відбувається більший акцент на лексичну компетентність. Одна з двох таких вправ поєднала в собі запитання до тексту, таким чином можна перевірити розуміння учнями 11-го класу їх розуміння тексту.

Нами було проаналізовано НМК і зазначено, що художніх текстів в ньому недостатньо, а більший акцент спрямований на опрацювання публіцистичних текстів.

РЕЗЮМЕ

Тема курсової роботи «Формування англомовної читацької компетентності в учнів старшої школи на матеріалі художніх текстів» є актуальною та цікавою для дослідження, що і зумовило її вибір. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 29 сторінок. У списку використаної літератури 21 джерело.

В першому розділі розкрито теоретичні засади розвитку англійськомовної читацької компетентності. Розглядалися окремо два аспекти – аспект формування цієї компетентності в старшій школі та окремо основа художніх текстів.

Другий розділ – практичний, в ньому ми розкрили методику формування англійськомовної читацької компетентності. Ми досліджували види вправ для її формування, а також аналізували НМК на предмет наявності художніх текстів.

Ключові слова: читацька компетентність, художні тексти, старша школа.

SUMMARY

The topic of the term paper "Formation of English reading competence of high school students based on literary texts" is relevant and interesting for research, which led to its selection. The term paper consists of an introduction, two chapters, conclusions, a summary, a list of sources and appendices. The volume of the work is 29 pages. The list of references includes 21 sources.

The first chapter reveals the theoretical foundations of the development of English reading competence. Two aspects were considered separately - the aspect of forming this competence in high school and the basis of the literary texts separately.

The second section is practical, in which the methods of formation of English reading competence were revealed. We studied the types of exercises for its formation, and also analyzed the manual to check the presence of artistic texts.

Keywords: reading competence, literary texts, high school.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех П. О. Концепція викладання іноземних мов в Україні / П. О. Бех, Л. В. Биркун // Іноземні мови. – 1996. – № 2.
2. Бігич, О. Б., Бориско, Н. Ф., Борецька, Г. Е. / Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ, 2013 – 590 с.
3. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для навчання читання майбутніх учителів англійської мови | Науково-методичний журнал "Іноземні мови". Науково-методичний журнал "Іноземні мови". URL: <http://fl.knlu.edu.ua/article/view/122513>
4. Корнієнко, О. М. / Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування. Англійська мова та література, 2008.
5. Кутішенко, В. П. / Вікова та педагогічна психологія. Курс лекцій: [Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів]. Київ: Центр навчальної літератури, 2005.
6. Лінгводидактичні аспекти навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах : Міжнар. науково-практ. конф. Тернопіль, 2004. 225 с.
7. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи., Київ, 2017.
8. Навчання переглядового читання з використанням методу проєктів на матеріалі англійської преси у 10 класі школи з поглибленим вивченням іноземних мов | Науково-методичний журнал "Іноземні мови". Науково-методичний журнал "Іноземні мови". URL: <http://fl.knlu.edu.ua/article/view/122555>
9. Ніколаєва С. Ю. / Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий керівник українського видання доктор пед. наук, професор – К. : Ленвіт, 2003.

10. Ніколаєва, С. Ю. / Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія. Київ: Ленвіт., 2015.
11. Підсистема вправ для навчання читання англійською мовою учнів основної школи за допомогою мультимедійної комп'ютерної програми | Науково-методичний журнал "Іноземні мови". Науково-методичний журнал "Іноземні мови". URL: <http://fl.knlu.edu.ua/article/view/122536>
12. Програма ЗНО з англійської мови 2023 року. Освіта.UA. URL: https://osvita.ua/test/program_zno/1005/.
13. Гарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : [навч. посіб.] / – Київ, 2006.
14. Фоміних Н. Ю. / Інформаційно-комунікаційні технології у викладанні філологічних дисциплін : навчально- методичний посібник. Севастополь : Рібест., 2010.
15. Alderson Ch. J. Assessing Reading / Ch. J. Alderson. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000.
16. Alderson, J.Ch., Clapham, C., Wall, D. Language Test Construction and Evaluation. –Cambridge: Cambridge University Press, 2015..
17. Coombe Ch. A Practical Guide to Assessing English Language Learners / Ch. Coombe, D. Wall. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995.
18. Gilmore A. Authentic materials and authenticity in foreign language learning / A. Gilmore// Language Teaching. – April 2007, Voluum 40. – Issue 2.
19. Johns T. Text as a Vehicle For Information : The Classroom Use of Written Texts in Teaching Reading in a Foreign Language / T. Johns, F. Davies // Reading in a Foreign Language. – 1983. – №1. – Vol. 1.
20. Skimming And Scanning: Two Important Strategies For Speeding Up Your Reading | How to Learn. How to Learn. URL:

<http://www.howtolearn.com/2013/02/skimming-and-scanning-two-important-strategies-for-speeding-up-your-reading/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Unidentified Farming Object

One night last summer, while my husband, Earl, watched television in the family room, I relaxed and read in our bedroom. It was another nice, peaceful night in our quiet rural neighbourhood. It was about 10 p.m., when Earl burst into the bedroom shouting, "Get up! There's something in the pasture — it looks like a UFO! It's all covered in lights and is heading straight for the house!"

I felt my heart pounding against my chest as I jumped up, grabbed my housecoat and shoes, and ran outside with Earl to face whatever crisis was happening out there in the dark. And there it was, speeding directly toward us: an enormous object with light radiating all around it. The light was so blinding we couldn't actually see the thing itself. For a second, I wondered if it really was a UFO. What else could it be?

Whatever it was, it was scary, coming out of nowhere, heading toward us at a high speed, lights blazing in the country darkness. But right before it reached the pasture fence, it made a fast turn. Without the lights shining directly in our eyes, we could see that it was a big high-powered tractor mower, lit up like Times Square on wheels.

That's when we remembered that, several weeks earlier, we'd asked a neighbour if he knew anyone who could mow our pasture. He said he knew a fellow who planned to mow his hay nearby and might do ours at the same time, but he didn't know when. After some time, we learnt that the tractor driver was in the hospital with back trouble. But as the weeks went by, we forgot the whole matter.

Apparently, the fellow had either recovered or had hired someone to mow his hay. Whoever it was, he or she decided to finish off the day by driving in through our open gate and doing our pasture after dark.

We were extremely relieved to see that our unexpected meeting had nothing to do with aliens determined to start their Earth invasion in our pasture. By the time our heart rates had settled down to normal, we burst into laughter.

Who says we don't have excitement out in the country?

What can be inferred from the passage about Shirley and Earl?

- A They are amused by the incident.
- B They are interested in aliens and UFOs.
- C They feel bored living in the country.
- D They are adventurous people.

Додаток Б

1 SPEAKING Discuss the questions.

- 1 When was the last time you took a selfie and why did you take it?
- 2 Which of your friends posts the most interesting selfies?
- 3 Why do you think selfies are so popular?

2 Choose the correct option. Then read the text and check your ideas.

- 1 The first teenage selfie was taken in 1839 / 1914 / 2006.
- 2 One in three / five / ten photos taken by eighteen to twenty-four-year-olds is a selfie.
- 3 The word 'selfie' originated in Russia / Australia / New York.
- 4 Taking selfies occasionally causes memory / mental health / motivational problems.

Додаток В

1 Decide whether you think the following statements are true (T) or false (F). Then read the article to check your ideas.

- 1 A news anchor can't wear green.
- 2 A news anchor can't rehearse the stories.
- 3 A news anchor can't hear the director while she/he is on-air.
- 4 A news anchor can't report on crime at breakfast time.
- 5 A news anchor can't go to the toilet for four hours.

Додаток Г

EXAM FOCUS Note completion

3 Read the article again. Complete the sentences with up to five words from the article in the correct form.

- 1 Anybody who _____ media is also likely to be a selfie-taker, and this doesn't just mean young people.
- 2 Although Britney Spears and Paris Hilton claim to have taken the first selfie ever, the real pioneer was 19th century photographer Robert Cornelius, whose _____ was taken in 1839.
- 3 The first teenager to take a selfie was a young Russian princess who managed to do it by _____ in a mirror.
- 4 The selfie as we know it today was first taken by a group of photographers using a _____ that it required two men to hold it.
- 5 Since the _____ in the early 2000s, taking selfies has become much easier and one in three photos taken by a young person has been a selfie.
- 6 The term 'selfie' comes out of the Australian _____ adding -ie to the end of words.
- 7 'Selfitis' is a term for people who _____ and post them on social media in order to feel happier or more accepted.
- 8 A medical journal has reported that the use of airbrushing apps could make some people see _____ their appearance, with the result that many seek surgery to look more like their filtered photos.

Додаток Д

5 Complete the questions with one word in each gap. Then answer the questions according to the information in the text.

- 1 When did smartphones become _____ ?
- 2 Who made the _____ that they had invented the selfie?.
- 3 When does the oldest selfie date back _____ and how was it taken?
- 4 What do Australians have a habit _____ adding to the end of words?
- 5 What might some people be _____ by taking a lot of selfies?
- 6 What can taking lots of selfies help you to shake _____ ?
- 7 What kind of apps are gaining _____ and why?
- 8 What does BDD mean and what can _____ it?

THE HUMAN MICROBIOME

Why our microbes could be key to our health

Did you know that more than half of your body is not human? The average adult has just under 40 trillion microbial cells and about 30 trillion human ones. In other words, human cells make up only 43 percent of the body's total cell count. The rest are microbes. No matter how well you wash, nearly every part of your body is covered in microscopic creatures. This includes bacteria, viruses, fungi and archaea, each with their own DNA, and together they are known as the human microbiome. 90 percent of this microscopic life is hidden away in our digestive system. But it would be naive to think that we carry around so much microbial material without it having any effect on our bodies at all.

Microbes and bacteria have a negative reputation and it's true that some microbes are known to cause disease and these are called pathogens. Others only become harmful if they get in the wrong place or grow in number. But the majority of microbes are essential for our health: they regulate the immune system, provide nutrients for our cells, help digestion and protect us against disease.

Different parts of the body all have very different communities of microbes. In his book, *I Contain Multitudes*, Ed Yong compares the body's microbiome to the earth's ecosystems. Just as the ecosystems

of a rainforest and a desert are very different, he writes, so the microbiome of the skin is completely different from the gut. Microbiomes also differ between two people. In fact, each individual has a unique gut microbiome, as personal as a fingerprint. Rob Knight of the University of California San Diego and an expert on the human microbiome explains that differences in the microbiome of the gut help to explain why people respond differently to the same foods.

It is thought that 90 percent of disease can be linked back in some way to the gut and the health of the microbiome. Over recent years the gut microbiome has been associated with a wide range of conditions such as diabetes, autism, depression and obesity. It has also been linked to how individuals respond to certain drugs (and is affected by the drugs we take, such as antibiotics). It has even been suggested that it could be connected with how well we sleep. Microbial medicine is in its early stages, but some researchers think that it will become routine for doctors to keep an eye on the makeup of patients' microbiomes. Microbiome-derived medicine may well be the future of precision medicine.

Text B

ALL YOUR HEALTH QUESTIONS ANSWERED

Being too clean may be bad for your health

I shower every morning, wear clean clothes every day and I carry a hand sanitiser that I use regularly throughout the day to keep my hands clean, especially after touching my pet dog. My house is spotless and you won't see a dirty dish in the kitchen. But now I hear that being too clean may be bad for my health. Is this true?

We need to strike the right balance between keeping obsessively clean and learning to live with the bacteria around us. We know that certain bacteria cause diseases, and in recent times, sanitation and cleanliness have dramatically improved our health. But not all bacteria are bad. In fact, lots of them are extremely useful and beneficial to our health. So the question is, how can we avoid disease from the bad bacteria while nurturing the good bacteria?

First, let me be clear – I'd never suggest skipping the essentials, such as washing your hands. Scientists consider dirty hands as one of the most likely reasons why infections are passed between us. Getting your hands clean is not just a question of how long you wash them, but how well. Experts say you have to apply soap and water, rub all surfaces of the hands thoroughly for at least fifteen seconds, then rinse under running water and then dry them. The rubbing with soap detaches the germs from your skin, while the rinsing and drying takes them off the hands. But not all

of our body has to be washed so thoroughly. A long shower every day may not be advisable, as it removes the 'good bacteria' from our skin.

Around the house, the solution for fighting the wrong kind of bacteria isn't excessive cleaning, but the right kind of cleaning. For instance, if you chop vegetables on your chopping board, you can wait until after your meal to wash it up. Not so if you've chopped raw fish or meat, when instant action is required, or you may increase the risk of infection.

Sometimes, it's good to get dirty! Research shows that children who grow up on farms are less likely to have problems like allergies and asthma and this is because they're exposed to a wonderful biodiversity of bacteria in the soil, rich in beneficial microbes. Dogs are also good for helping you to develop healthy bacteria – next time a slobbery dog jumps up at you, don't push it away. Instead, think about how the bacteria in its saliva may be boosting your immune system.

From me before you

by Jojo Moyes

1.28

Mrs Traynor looked at my clothes, as if for the first time. I was wearing the very shaggy waistcoat thing that Dad says makes me look like an emu. I tried to smile. It seemed like an effort.

‘Obviously I would hope that you could ... get on with each other. It would be nice if he could think of you as a friend rather than a paid professional.’

‘Right. What does he ... um ... like to do?’

‘He watches films. Sometimes he listens to the radio, or to music. He has one of those digital things. If you position it near his hand, he can usually **manipulate** it himself. He has some movement in his fingers, although he finds it hard to **grip**.’

I felt myself brightening. If he liked music and films, surely we could find some common ground? I had a sudden picture of myself and this man laughing at some Hollywood comedy, me running the Hoover around the bedroom while he listened to his music. Perhaps this was going to be okay. Perhaps we might end up as friends. I had never had a disabled friend before – only Treen’s friend David, who was deaf, but would put you in a head-lock if you suggested that meant disabled.

‘Do you have any questions?’

‘No.’

‘Then let’s go and introduce you.’ She glanced at her watch. ‘Nathan should have finished dressing him now.’ We **hesitated** outside the door and Mrs Traynor knocked. ‘Are you in there? I have Miss Clark to meet you, Will.’

There was no answer.

‘Will? Nathan?’

A broad New Zealand accent. ‘He’s decent, Mrs T.’ She pushed open the door. The annexe’s living room was deceptively large, and one wall consisted entirely of glass doors that looked out over open countryside.

A wood burner glowed quietly in the corner, and a low beige sofa faced a huge flat-screen television, its seats covered by a wool throw. The mood of the room was tasteful, and peaceful – a Scandinavian bachelor pad.

In the centre of the room stood a black wheelchair, its seat and back cushioned by sheepskin. A solidly built man in white collarless scrubs was **crouching down**, adjusting a man’s feet on the footrests of the wheelchair. As we stepped into the room, the man in the wheelchair looked up from under shaggy, unkempt hair. His eyes met mine and after a pause, he **let out a bloodcurdling groan**. Then his mouth twisted, and he let out another unearthly cry.

I felt his mother stiffen.

‘Will, stop it!’

He didn’t even glance towards her. Another prehistoric sound emerged from somewhere near his chest. It was a terrible, agonizing noise. I tried not to **flinch**. The man was **grimacing**, his head tilted and sunk into his shoulders as he stared at me through contorted features. He looked grotesque, and vaguely angry.

I realized that where I held my bag, my knuckles had turned white.

‘Will! Please.’ There was a faint note of hysteria in his mother’s voice. ‘Please, don’t do this.’

Jojo Moyes

is an English journalist, novelist and screenwriter. She was a journalist for ten

years before becoming a full-time novelist in 2002. She’s written numerous best-selling novels, and her book *Me Before You* won several awards and has gone on to sell over eight million copies worldwide. *Me Before You* is a love story between Will Traynor, paralysed after a motorcycle accident, and Louisa Clark, his new carer. The film based on the book was also a huge box-office success. Jojo lives and writes on a farm in Essex, England, with her husband and their three children.

80 Oh God, I thought. I’m not up to this. I **swallowed**, hard. The man was still staring at me. He seemed to be waiting for me to do something.

‘I – I’m Lou.’ My voice, uncharacteristically tremulous, broke into the silence. I wondered, briefly, whether to hold out a hand and then, remembering that he wouldn’t be able to take it, **gave a feeble wave** instead.

‘Short for Louisa.’

Then to my astonishment his features cleared, and his head straightened on his shoulders.

Will Traynor gazed at me steadily, the faintest of smiles **flickering across** his face. ‘Good morning, Miss Clark,’ he said. ‘I hear you’re my latest minder.’

2.4 **READING**
Multiple choice
I can find specific information in a long text.

1 Look at the book genres in the box. Which books do you often (✓)/sometimes (?)/never (X) read? Compare with a partner.

adventure ☐	(auto)biographies ☐	crime ☐
fantasy ☐	historical fiction ☐	horror ☐
mystery ☐	romance ☐	science fiction ☐

2 **SPEAKING** Look at the screenshots from a film based on the book *Me Before You* by Jojo Moyes and discuss the questions with a partner.

- 1 What kind of a story do you think it is?
- 2 What is the relationship between the two characters?

3 Read the information about Jojo Moyes and the extract. Check your ideas in Exercise 2 and match the characters with the adjectives.

1 Mrs Traynor ☐	3 Nathan ☐
2 Lou Clark ☐	4 Will ☐

- a level-headed, responsible, professional
- b strange, short-tempered, dependent
- c neurotic, worried, formal
- d shocked, self-conscious, nervous

EXAM FOCUS Multiple choice

4 Read the extract again. For questions 1–5, choose the correct answer, A, B, C or D.

- 1 Mrs Traynor was hoping that
 - A Lou would make an effort with her clothes.
 - B Lou and she would become friends.
 - C Lou could be good company for Will.
 - D Lou could help Will use his digital devices.
- 2 After she spoke to Mrs Traynor and before she went in to meet Will, Lou thought that
 - A she had nothing in common with him.
 - B Will was into Hollywood comedies.
 - C she could develop a friendship with Will.
 - D Will was like her other disabled friends.
- 3 When Mrs Traynor opened Will's door, Lou saw
 - A a spacious elegantly furnished room.
 - B a small room with colourful furniture.
 - C a room with a glass door that was open.
 - D a room with a sheepskin on the floor.
- 4 When Lou entered Will's room,
 - A Will was the first to speak.
 - B Lou spoke to Will confidently.
 - C Lou shook hands with Will.
 - D Will ended up greeting her politely.
- 5 The passage shows
 - A Lou's ability to be a good carer to Will.
 - B the challenges facing Will in his day-to-day life.
 - C what sort of relationship Will has with his mother.
 - D what kind of situation Lou is getting herself into.

5 **1.29** Complete the definitions with the base form of the verbs and phrases in blue in the text. Then listen, check and repeat.

- 1 bend low = *crouch down*
- 2 appear for a short time (e.g. on a face) = _____
- 3 react suddenly = _____
- 4 move an arm from side to side = _____
- 5 make an ugly face = _____
- 6 hold firmly = _____
- 7 pause nervously = _____
- 8 make a low sound of pain = _____
- 9 handle or control sth = _____
- 10 make a movement as if drink is going down your throat = _____

6 Complete the questions with the correct forms of the verbs from Exercise 5. Then answer the questions.

- 1 Why does Will find it hard to _____ the remote control and _____ it?
- 2 Why did Mrs Traynor _____ before knocking on Will's door?
- 3 Who was _____ to adjust Will's feet on the wheelchair?
- 4 How did Mrs Traynor react when Will _____ a _____ ?
- 5 Why did Lou try not to _____ when Will was _____ and crying out?
- 6 Why did Lou _____ instead of shaking Will's hand?
- 7 When did a smile _____ Will's face?

WORD STORE 2E *Ways of looking*

7 **1.30** Complete WORD STORE 2E with the words *glance, gaze and stare* from the extract. Then listen, check and repeat.

8 Choose the more likely verbs to complete these example sentences from the *Longman Dictionary of Contemporary English*.

- 1 We *peeped* / *gazed* through a crack in the fence and saw Mrs Finley talking to a strange-looking man.
- 2 He *stared* / *glanced* over his shoulder, the man was coming towards him, pushing through the crowd.
- 3 I lay back on the sand and *glanced* / *gazed* at the stars above.
- 4 From the corner of my eye, I *glimpsed* / *stared* at a man running out of the store.
- 5 She sat there *staring* / *peeping* into space.
- 6 Roger *peered* / *gazed* into the dark corridor to see what was making the noise.

9 **SPEAKING** Tell your own story with a partner.

- 1 Say a sentence including at least one word or phrase from WORD STORE 2E or Exercise 5.
- 2 Your partner says another sentence to continue the story.
- 3 Take turns to develop and conclude the story in up to eight sentences.
- 4 Compare your story with other pairs.